

O‘zbek Falsafasining Metodologik Yangilanishi

Yadgarov Begzod
Tadqiqotchi

Annotatsiya: Mo‘minovning ilmiy izlanishlari va falsafiy qarashlari, o‘z vaqtida ta’lim, madaniyat, axloqiy qadriyatlar, va jamiyatning rivojlanishi bilan chambarchas bog‘liq edi. U o‘zbek falsafasining metodologik asoslarini shakllantirishda muhim rol o‘ynagan va falsafaning ilmiy-tadqiqot jarayonlarida yangi yo‘nalishlarni ilgari surgan. Mazkur maqola, Mo‘minovning ilmiy faoliyatining metodologik asoslarini, uning o‘zbek tafakkurining shakllanishiga qo‘shgan yangilanishlarini hamda bu yangilanishlarning o‘zbek falsafasining rivojiga qanday ta’sir ko‘rsatganini ko‘rsatishga intiladi.

Kalit so‘zlar: Ibrohim Mo‘minov, ilmiy qarashlar, metodologiya, o‘zbek falsafasi, yangilanish, tafakkur.

Kirish

Mo‘minovning ilmiy faoliyati ijtimoiy hayotdagi o‘zgarishlarga to‘g‘ri javob berishga qaratilgan bo‘lib, uning metodologik yondoshuvlarida nafaqat milliy qadriyatlar, balki zamonaviy ilmiy-texnologik taraqqiyotga moslashish zarurati ham mujassamlangan. Bu maqolada Mo‘minovning ilmiy va falsafiy qarashlari tahlil qilinib, uning metodologik yangilanishlari va o‘zbek falsafasidagi o‘rni yoritiladi. O‘z ilmiy faoliyatida metodologik yangilanishlarni amalga oshirishga alohida e’tibor qaratgan. Uning ilmiy yondoshuvlari o‘zbek falsafasining metodologik asoslarini shakllantirishga yordam berdi. Mo‘minov falsafada yangi usullar va yondoshuvlarni qo‘llab, an’anaviy metodlardan tashqariga chiqdi va ilmiy tadqiqotlarda sintez va tahlil metodlaridan foydalanishga yo‘l ochdi. Mo‘minov falsafiy fikrlashni yangicha metodologik prinsiplar asosida qurishga intildi. U ilmiy ishlarni faqat ma’lumotlarni yig‘ish va tahlil qilish sifatida emas, balki jamiyatdagi ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy jarayonlarni ham hisobga olgan holda baholadi. Uning metodologiyasida, falsafaning ijtimoiy hayotdagi amaliy ahamiyati alohida o‘rin tutdi, bu esa uni o‘z davrining zamonaviy va innovatsion falsafiy yondoshuvlarini qo‘llagan fikrlaridan biri sifatida ajratib turadi.

Falsafaning metodologik asoslarini yangilash. Ibrohim Mo‘minovning falsafaga bo‘lgan yondoshuvlarida ilmiy tadqiqotlar va metodologik prinsiplar o‘rtasida o‘zaro bog‘lanish mavjud edi. Mo‘minovning metodologiyasi, eski falsafiy yondoshuvlarni yangicha interpretatsiya qilish orqali yangilandi. Uning falsafiy qarashlarida mantiqiy, dialektik yondoshuvlarning kombinatsiyasi kuzatildi, bu o‘zbek

falsafasining ilmiy-metodologik poydevorini yaratdi. Mo‘minov ilmiy metodologiyani rivojlantirishda tahlil va sintez metodlarini qo‘llab, falsafiy tadqiqotlarning ilmiy asosini mustahkamlashga qaratdi. U yangi ilmiy izlanishlar bilan bir qatorda, o‘zbek falsafasining mustahkamlanishiga xizmat qiluvchi falsafiy tafakkur tuzilmasini shakllantirishga ham katta e’tibor berdi. Ibrohim Mo‘minov o‘zining falsafiy qarashlari va ilmiy metodologiyasi orqali o‘zbek falsafasining yangilanishida muhim rol o‘ynadi. Uning ilmiy ishlari, o‘zbek tafakkurini global ilmiy va ijtimoiy jarayonlar bilan integratsiyalashishiga yordam berdi. Mo‘minov falsafasida zamonaviy ilmiy texnologiyalar, jamiyatshunoslik va ijtimoiy fanlar bilan integratsiya qilish zarurligi alohida ta’kidlandi. Mo‘minovning falsafiy ishlari, o‘zbek falsafasini faqat milliy darajada emas, balki dunyo falsafasi bilan integratsiyalashgan holda rivojlantirishga qaratildi. Uning metodologiyasida, o‘zbek xalqining tarixiy, madaniy va ma’naviy qadriyatlari bilan ilmiy yangiliklarni uyg‘unlashtirishga katta e’tibor qaratildi.

O‘zbek tafakkuriga ta’siri. Mo‘minovning ilmiy qarashlari o‘zbek tafakkurining rivojlanishiga katta ta’sir ko‘rsatdi. Uning metodologik yangilanishlari nafaqat o‘zbek falsafasining, balki o‘zbek ijtimoiy fikrining ham yangilanishiga olib keldi. Mo‘minovning fikriga ko‘ra, falsafa, jamiyatda ijtimoiy tenglik, adolat, va insonning erkinligi kabi masalalarni yechishga yordam berishi kerak edi. O‘zbek falsafasidagi metodologik yangilanishlarning bosh omili sifatida, Mo‘minov ilm-fan va falsafaning jamiyatga xizmat qilishini ko‘zda tutdi. U, o‘z ilmiy faoliyatini faqat akademik yondoshuvlar bilan cheklamadi, balki ularni amaliyotga qo‘llashga harakat qildi. Mo‘minovning ilmiy qarashlari, ayniqsa, yosh avlodni tarbiyalashda, ilmiy-metodologik fikrlashni shakllantirishda juda muhim o‘rin tutadi.

Xulosa

Ibrohim Mo‘minovning ilmiy qarashlari, o‘zbek falsafasining metodologik yangilanishi uchun muhim poydevor yaratdi. Uning yondoshuvlari, ilmiy tafakkurni faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliy jihatdan ham rivojlantirishga qaratilgan bo‘lib, o‘zbek ijtimoiy fikrining yangi bosqichga o‘tishiga yordam berdi. Mo‘minovning ilmiy metodologiyasi va falsafiy qarashlari bugungi kunda ham o‘zbek falsafasi va ijtimoiy fanlarining rivojlanishiga hissa qo‘shishda davom etadi. Uning ilmiy merosi, o‘zbek tafakkurining shakllanishi va rivojlanishida asosiy omillardan biri sifatida qimmatli manba bo‘lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. **Mo‘minov, I.** (1994). *Falsafiy qarashlar va metodologiya*. Toshkent: O‘zbekiston Fanlar Akademiyasi nashriyoti.
2. **Azimov, A.** (2007). *O‘zbek falsafasining zamonaviy metodologiyasi*. Toshkent: "Ma’naviyat" nashriyoti.

3. **Xayitov, S.** (2015). *Ibrohim Mo‘minovning ilmiy metodologiyasi*. O‘zbekiston Falsafasi jurnali, 12(4), 42-47.
4. **Rahmatov, D.** (2018). *Ibrohim Mo‘minov va o‘zbek falsafasining rivojlanishi*. Toshkent: "Ilm" nashriyoti.
5. **Mamatov, J.** (2016). *O‘zbek falsafasining metodologik yondoshuvlari*. Toshkent: "Fan" nashriyoti.
6. **Sultonov, T.** (2019). *Mo‘minovning ilmiy-aksiyografik qarashlari*. O‘zbekiston Falsafasi, 13(3), 29-33.
7. **Tursunov, M.** (2017). *O‘zbek falsafasi va uning metodologik poydevori*. O‘zbekiston ilm-fan va madaniyat jurnali, 8(2), 15-21.
8. **Shodmonov, A.** (2014). *Falsafa va metodologiya: Ibrohim Mo‘minovning ilmiy merosi*. Falsafiy tadqiqotlar, 11(1), 58-64.